

Genus och freden i Colombia

- En innehållsanalys om implementeringen av internationella genusnormer och kvinnors rättigheter i Colombias fredsavtal

Julia Svanström

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
Kurskod: MRSG31
Termin: HT 2016
Handledare: Malin Andersson & Emma Sundkvist
Omfång: 10 067 ord

Abstract

Uppsatsen behandlar hur genus och kvinnors rättigheter får synas i de två fredsavtalen mellan FARC-gerillan och regeringen i Colombia. Det första avtalet gav upphov till en debatt om att FN försökte påföra en genusedeologi i landet. Fredsavtalet fick avslag i folkomröstningen den 2 oktober 2016, därefter presenterades ett omarbetat avtal, i det nya avtalet har användningen av genus förändrats. Undersökningen bearbetar och analyserar dessa förändringar för att visa på de motsättningar som mänskliga rättigheter och internationella normer möter när de ska implementeras på lokal nivå. Frågeställningen behandlar hur genusrelaterade ord förekommer i avtalen och hur detta har ändrats i det aktuella avtalet. Den teoretiska ingången är en antropologisk synvinkel från Sally Engle Merry som problematiserar införandet av mänskliga rättigheter och internationella normer i lokala förhållanden. Metoden som appliceras på de två fredsavtalen är en kvantitativ innehållsanalys för att ta ut de förändrade inslagen. Resultatet visar att det aktuella avtalet på många punkter osynliggör grupper och brister i genusperspektivet, att införa genus och kvinnors rättigheter i fredsavtal är en svår process med mycket hinder men ger en möjlighet att förändra samhället på djupet.

Nyckelord: Fredsavtal, Fredsprocesser, Kvinnor, Genus, Colombia, Internationella normer, Relativism, Universalism, Sally Engle Merry

Innehållsförteckning

1	Inledning	2
1.1	Problemformulering, syfte och frågeställningar	3
1.1.1	Problemformulering	3
1.1.2	Syfte	4
1.1.3	Frågeställning	5
1.2	Material och avgränsningar	5
1.2.1	Primärmaterial	5
1.2.2	Sekundärmaterial	6
1.2.3	Källkritik	6
2	Teori och metod	7
2.1	Teoretiskt ramverk	7
2.2	Metod	11
3	Litteraturöversikt och tidigare forskning	13
4	Undersökning av fredsavtalen	18
4.1	Del 1	18
4.2	Del 2	20
4.2.1	Vanligt förekommande förändringar	20
4.2.2	Mindre förekommande förändringar	23
5	Analys och diskussion	27
5.1	Analys	27
5.2	Diskussion	30
6.	Sammanfattning	35
7.	Referenser	36
8.	Bilagor	39

1. Inledning

Fredsförhandlingarna mellan FARC-gerillan¹ och Colombias regering i Havanna började, liksom majoriteten av världens fredsförhandlingar, utan att kvinnorna inkluderades i processen och ett uteslutande av genusperspektivet på konflikten och freden. I september 2014, efter två års förhandlingar, installerades genussubkommissionen² med syftet att föra in perspektivet i avtalet.³ Kommissionen fungerade som en plattform för colombianska kvinno- och HBTQI organisationer med representanter från Colombias regering och FARC.⁴ Införandet av kommissionen var ett resultat av starka internationella och lokala påtryckningar att föra fram genusaspekterna på konflikten och freden. Kommissionen lade således fram sina rekommendationer under de kommande förhandlingarna som ledde fram till ett fredsavtal i augusti 2016.

I FNs: säkerhetsrådsresolution 1325 finns det specifikt föreskrivet att FN bör verka för ett ökat inkluderande av kvinnor i fredsprocesser.⁵ Resolutionen betonar att kvinnor har en viktig roll i lösningen av konflikten och genom att inkludera kvinnor i fredsförhandlingarna uppnås en hållbarare och säkrare fred, vilket ofta förbises då kvinnor marginaliseras i tillträdet till förhandlingsborden.⁶ Fredsavtalet i Colombia är ett exempel där ett stort fokus har lagts vid genus och hur konflikten påverkar kvinnor och utsatta personer. Det första fredsavtalet hyllades av utrikesminister Margot Wallström som det mest jämställda fredsavtalet i världen.⁷ Fredsavtalet skulle godkännas i en folkomröstning den 2 oktober 2016. I samband med den startade en Nej-kampanj som drog nytta av rädslan och intoleransen i det colombianska samhället och kritiserade många delar, bland annat genusaspekten. Det hävdades, till exempel, att FN försökte införas en

¹ Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia - Ejército del Pueblo → The Revolutionary Armed Forces of Colombia—People's Army

² Egen översättning av 'Subcomisión de Género'. Mer om deras arbete finns tillgänglig: <https://www.mesadeconversaciones.com.co/subcomision-genero/comunicados> (senast besökt: 4 januari 2017)

³ Meertens.D. (2016) *Justicia de género y tierras en Colombia: Desafíos para la era del 'pos-acuerdo'*.s.95

⁴ Gustavo Torrijos "Los logros de la Subcomisión de Género en tres acuerdos de La Habana". *El Espectador*. 23 juli 2016

⁵ Security Council resolution 1325. *Women, Peace and Security*. (31 October 2000) S/RES/1325

⁶ Isabell Nilsson.(2011) Gör plats för fred: en handbok för kvinnors deltagande i fredsprocesser. *Kvinna till kvinna*. s. 6

⁷ Mattias Mächs. Sverige jobbar för fred i Colombia. *Göteborgs Posten*. 7 oktober 2016.

genusideologi via fredsavtalet i Colombia som uppmuntrar till homosexualitet.⁸ Nejsidan vann med en knapp majoritet och parterna fick återgå till förhandlingarna. Det nya fredsavtalet förhandlades fram snabbt och användningen av genus förändrades. Syftet var inte att förändra de fundamentala innebörderna utan istället sökte det nya avtalet att klara upp för de missförstånd som genusaspekten hade skapat.⁹ Det nya avtalet färdigställdes i november 2016.

Det resulterade i att genussubkommissionen fick kompromissa på många av sina förslag och visar på den problematik som sker när internationella normer, så som genus och kvinnors rättigheter, överförs till lokala förhållanden. Genom en innehållsanalys kommer jag därför se hur genus och kvinnors rättigheter syns i det första avtalet och jämföra det med vad som nu ska implementeras. Detta aktualiserar den universalistiska-relativistiska debatten¹⁰ som präglar människorättsdiskursen och visar på utmaningen som mänskliga rättigheter och internationella normer möter i implementeringen.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställning

“People have used the reaction to the peace agenda to talk about a larger conservative rollback in Colombia, a broadened cultural war” – Winifred Tate¹¹

1.1.1 Problemformulering

Kampanjen mot genusaspekterna i det första fredsavtalet växte när regeringen, kort efter att fredsavtalet presenterades, lanserade ett skolmaterial för ökad jämställdhet med förståelsen för olika könsidentiteter som en social konstruktion.¹² Ledare av Nejkampanjen tyckte sig se ett samband mellan utbildningsmaterialet och fredsavtalet. Den förre konservativa presidenten Alvaró Uribe vände sig i stark opinion mot avtalet och

⁸ Gimena Sanchez-Garzoli. Debunking the myths about ‘gender ideology in Colombia’. *WOLA*. 25 oktober 2016.

⁹ Key Changes to the New Peace Accord, *WOLA*, 15 November 2016

¹⁰ Lenzerini, F. (2014). *The Debate on ‘Universalism’ and ‘Cultural Relativism’ in International Human Rights Law*.

¹¹ ”Colombian Opposition to Peace Deal Feeds Off Gay Rights Backlash” *The New York Times*. 8 oktober 2016.

¹² ’Genusperspektivet offras i Colombias nya fredsavtal’ *Mänsklig Säkerhet*. 22 november 2016.

formade likaså Colombias konservativa röster mot det.¹³ Oppositionen använde sig av argument mot homoäktenskap, abort och menade att avtalet hotade de katolska familjevårderingarna.¹⁴ I colombianska nyheter kunde vi läsa helt felaktiga påståenden som att fredsavtalet ville lätta på abortlagarna.¹⁵ Ordet abort nämns inte i något av avtalen. På senare år har den konservativa tonen rörande genus och kvinnors rättigheter förändrats i Colombia, bland annat genom sitt legaliserande av homoäktenskap i april 2016.¹⁶ Samtidigt har den katolska kyrkan ett stort inflytande i samhället, därför är deras stöd viktigt för att avtalet ska bli framgångsrikt och de har således fungerat som medlare under fredsförhandlingarna.¹⁷

Efter drygt en månads förhandlingar med Nej-sidan presenterades det omarbetade avtalet den 12 november 2016, som det denna gång blev upp till kongressen att rösta om.¹⁸ I tidningen *Mänsklig Säkerhet* kan vi läsa att genusperspektivet har '*förtydligats, men också kraftigt begränsats till att endast handla om kvinnor, deras utsatthet och rättigheter*'¹⁹. Men hur mycket av genusaspekten har förändrats i det nya avtalet?

1.1.2 Syfte

Då jag började ta mig an mitt arbete var det utifrån ett intresse att se hur kvinnors deltagande vid fredsförhandlingarna påverkar utgången i själva avtalen, detta på grund av att det internationella samfundet i sin resolution 1325 påtalat vikten av att involvera kvinnor i fredsprocessen för en hållbar fred. Jag fann dock ett begränsat material att tillgå om just kvinnors påverkan på fredsavtal och såg därför vikten av att se på fler exempel där kvinnor aktivt inkluderats i fredsförhandlingar.

Syftet med den här uppsatsen är därför att se på ett fredsavtal där genusperspektivet aktivt inkluderats i förhandlingarna för att se vilket resultat det gjort i själva avtalet samt hur det förändrades efter kritiken till det första avtalet.

¹³ ''Colombian Opposition to Peace Deal Feeds Off Gay Rights Backlash'' *The New York Times*. 8 oktober 2016.

¹⁴ ''Ideología de género busca disolver la familia y destruir el matrimonio, alerta Cardenal'' 13 september 2016. *Aciprensa*.

¹⁵ 'Colombia: ¿Por qué ganó el "No" en plebiscito? Defensores de la vida y familia responden' *Aciprensa*. 4 oktober 2016.

¹⁶ EQUALDEX. *LGBT Rights in Colombia*. Tillgänglig: <http://www.equaldex.com/region/colombia> (senast besökt: 2 januari 2017)

¹⁷ 'Papel de la Iglesia en el proceso de paz en Colombia' *TeleSur*. 26 september 2016.

¹⁸ ''Colombian Opposition to Peace Deal Feeds Off Gay Rights Backlash'' *The New York Times*. 8 oktober 2016.

¹⁹ 'Genusperspektivet offras i Colombias nya fredsavtal' *Mänsklig Säkerhet*. 22 november 2016.

1.1.3 Frågeställning

1. Hur ofta används genusrelaterade ord i avtalen?
2. Hur har användningen av genus förändrats mellan de två avtalen och hur speglar det problematiken med att överföra mänskliga rättigheter och internationella normer i lokala förhållanden?

1.2 Material och avgränsningar

1.2.1 Primärmaterial

Det colombianska fredsavtalet mellan FARC-gerillan och regeringen i Colombia är grunden till detta arbete. Det första avtalet som fick avslag i folkomröstningen, '*Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*' är från 24 augusti 2016 och är 297 sidor långt. Det aktuella avtalet med samma namn är 310 sidor som presenterades den 12 november 2016. Avtalen är hämtade från *WOLA(Washington Office on Latin Amerika): monitoring human rights in the Americas*. En forsknings och människorätts främjande organisation för Latinamerika.

Avtalen är indelade i 6 kapitel som dels har som syfte att adressera de förhållanden som varit till grund för konflikten och lösa dem, upprätta institutioner för sanning och återupprättelse och införa internationella normer om mänskliga rättigheter och jämlikhet samt politiska processer och straff för brott under konflikten. Fredsavtal har en rättighets karaktär då de syftar till att stärka rättigheterna i det konflikttrabbade landet. Detta görs bland annat genom de olika kapitlen som löper i avtalet som avser skapa en bättre integrerad landsbygd via reformer, stärka demokratin genom att säkra det politiska deltagandet, få slut på konflikten och garantera dess icke-upprepning, lösa problemet med illegala droger och ge återupprättelse för offren för konflikten. Genusaspekterna finns inräknade i alla olika delar, därför har hela avtalet används.

1.2.2 Sekundärmaterial

Sekundärmaterialiet består av böcker, nyhetsrapportering och vetenskapliga artiklar. Jag har använt mig av både colombianska, amerikanska och svenska medier för att förstå debatten och medias skildring av genusaspekten i fredsavtalen i Colombia. För att få en fördjupad bild av den kontrovers som ordet genus har gett upphov till har R.W Connells bok *Om Genus* används. Den syftar till att få en översikt och introduktion till genusforskningens centrala frågeställningar. Andra material behandlar hur internationella normer och kvinnors rättigheter överförs till säkerhets diskursen så som i Audrey Reeves *Feminist Knowledge and Emerging Governmentality in UN Peacekeeping* och Laura Sjoberg, en framstående feministisk IR teoretiker, *Seeing sex, gender, and sexuality in international security*. Övrigt sekundärmaterial är tidigare forskning angående problematiken med att föra in kvinnors rättigheter på lokala förhållanden med ett särskilt fokus via fredsavtal som skildras grundligare i kapitel 3. *Litteraturöversikt och tidigare forskning*.

1.2.3 Källkritik och avgränsning

Då båda avtalen endast finns tillgängliga på dess originalspråk, spanska, har jag själv översatt de delar som är relevanta för min undersökning, något som varit tidskrävande och gett upphov till vissa överväganden. För att vara transparent översattes citaten så rakt av som möjligt och i minsta mån ändrades ordningsföljden, detta resulterade i att vissa meningar inte är grammatiskt korrekta.

På grund av den stora omfattningen av mitt primärmaterial har jag inte möjlighet att undersöka med vilken omgivning de genusrelaterade orden får synas och på vilket sätt det adresseras, detta skulle även vara intressant men skulle resultera i en allt för omfattande undersökning. Arbetet syftar till att ge en mer överskådlig bild av hur användandet av genusrelaterade ord har använts och förändrats.

2. Teori och Metod

2.1 Teoretiskt ramverk

''To look at the world through gender lenses is to focus on gender as a particular kind of power relation, or to trace out the ways in which gender is central to understanding international processes'' – Jill Steans²⁰

Ingången i fredsavtalen är ur ett genusperspektiv. Utifrån Laura Sjobergs perspektiv på genus i internationella relationer syns genusedynamiken inte endast i interaktionen bland människor, utan också mellan institutioner, stater och mellan olika aktörer i den globala politiken.²¹ Det kan på så vis även bli tydligt i fredsavtal. Med genus menas det socialt konstruerade rollerna, handlingarna och könsrelaterade normerna som finns i samhället. Olika grupper i samhället antar olika roller och ansvarsområden och har därför olika intressen och behov.²² Könsrelationer styr maktfördelningen i samhället, detta skapar och reproducerar systematiska skillnader i mäns, kvinnors och diverse könsidentiteters positioner. Ur ett genusperspektiv fokuseras det inte på enskilda individer, utan på det system som fastställer makten och rollerna, vilket ger utslag i tillgången till resurser och utrymmet för beslutsfattande. Ett genusperspektiv på konflikt och fred är nödvändigt eftersom olika identiteter påverkas olika av den.²³ Min undersökning kan bidra till ett ökat medvetande om implementeringen av genusperspektivet i fredsavtal.

Att införa genus och kvinnors rättigheter via fredsavtal kräver en förståelse för de hinder som finns i att implementera normer och rättigheter i den sociala och kulturella omgivningen. Förståelsen av mänskliga rättigheter som universella ser det som något som

²⁰ Sjoberg, L. (2015). *Seeing Sex, Gender, and Sexuality in International Security* s.440

²¹ Sjoberg, L. s. 445

²² Ibid. s. 440-441

²³ Anderson, M. J. (2016). *Windows of opportunity : how women seize peace negotiations for political change*. s. 46

finns inneboende i vårt mänskliga varande och ska alltså inte vara annorlunda beroende på vilket land eller samhälle som människan lever i.²⁴ Att mänskliga rättigheter är universella hänvisar till att de tillhör alla människor till lika hög grad världen över, detta ifrågasätts av relativister som menar att rättigheter är moraliska värden som skiljer sig utifrån olika kulturella omgivningar.

Denna debatt utvecklas vidare av antropologen Sally Engle Merry. I artikeln *Transnational Human Rights and Local Activism: Mapping the Middle* och boken *Human rights and gender violence: translating international law into local justice* behandlar hon i stora drag hur mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter överförs från det globala nätet av normer, rättigheter och lagar till lokala sociokulturella förhållanden.

Mänskliga rättigheter ska vara transparenta och universella, alltså vara överförbara till alla förhållanden. För att de ska implementeras framgångsrikt på lokal nivå krävs det en hög resonans, det vill säga inkännande för den lokala kulturella traditionen.²⁵ Merry menar att idéer, så som mänskliga rättigheter, är lättare att överföra till lokala förhållanden om de är anpassade och presenteras i bekanta former och termer som inte kritiserar den rådande konstruktionen, men de uppnår en större förändring i samhället om de ifrågasätter existerande maktförhållanden.²⁶

De som ska föra in mänskliga rättigheter och normer, som genussubkommissionen i Colombia, möter på så vis en paradox. De måste presentera idéerna i lokala kulturella termer för att vara effektivt övertygande, men de måste samtidigt utmana de rådande strukturerna för att transformera samhället, detta är en smal balansgång och innebär svåra avvägningar. Att vara resonant för den lokala kontexten innebär många gånger kompromisser och ett förlorande av viktiga aspekter och delar av idéerna.²⁷ Det kan begränsa möjligheten för en långtgående förändring och ett offrande av viktiga ideal, samt ett begränsande i kraven på auktoriteterna och ett uteslutande av signifikanta grupper.

²⁴ Lenzerini, F. (2014). *The Debate on 'Universalism' and 'Cultural Relativism' in International Human Rights Law*. S. 2-5

²⁵ Merry S.E (2006) *Transnational Human Rights and Local Activism: Mapping the Middle*. s. 41

²⁶ Merry S.E (2006). *Human rights and gender violence. Human rights and gender violence: translating international law into local justice* S.5

²⁷ Merry S.E (2006) *Transnational Human Rights and Local Activism: Mapping the Middle*. s.41

Merry problematiserar att de som har rollen som översättare av mänskliga rättigheter och internationella normer måste arbeta i det existerande hegemoniska ramverket vilket begränsar deras möjligheter. De måste bedöma till vilken grad de kan utmana de existerande strukturerna och införa normer, utan att skapa för starka motsättningar, detta görs genom det hon kallar för *vernacularization*, vilket betyder att människorättsspråket överförs från det internationella till den lokala situationen och tvärtom.²⁸ Dessa översättare fungerar som brobyggare mellan lokala, regionala, nationella och globala system av förståelser. Antingen måste de tala språket för de internationella mänskliga rättigheterna för att få stödet från internationella aktörer och medias uppmärksamhet eller så måste de presentera sina initiativ i kulturella termer som är accepterade av åtminstone en stor del av det lokala samhället.²⁹

Översättandet sker från två dimensioner, de omformar det lokala missnöjet genom att föra upp det och porträtter det som kränkningar av internationella lagar om mänskliga rättigheter, de tar också ner de transnationella idéerna på lokal nivå och översätter de till praktiker och kränkningar som sker i det lokala samfundet.

Källan till de globala idéerna är oftast hämtad ur en helt annan kontext än där de ska införas. Idéerna omvandlas och anpassas till normer och rättigheter som är formulerade på det internationella människorättsspråket för att sedan, igen, översättas till den specifika lokala situationen, när dessa idéer översätts så förändras dom nästan alltid. Medlarna och översättare av idéer har mycket makt men är också väldigt utsatta. De kan framställa dom som de förespråkar på ett felaktigt sätt samtidigt som de är kontrollerade och styrs av de internationella aktörerna som står över dom.³⁰

På lokal nivå kan det internationella termerna ge upphov till motsättningar då språket används av den högre eliten och inte av det lokala samhället. Översättarna arbetar alltså i ett konfliktfyllt utrymme med möjlighet för ignorans och feltolkningar.

Sally Engle Merrys arbete har ett stort fokus på våldet som kvinnor i den patriarkala världsordningen möter, ofta med rötter ur fattigdom, ojämlikhet, tvångsflyttning och

²⁸ Merry S.E (2006) *Transnational Human Rights and Local Activism: Mapping the Middle*. s. 39

²⁹ Merry S.E s 42

³⁰ Ibid. s 40

väpnade konflikter. Människorättssystemet ser våldet mot kvinnor som en del i en större struktur och inte endast som individuella skador, att föra upp våldet mot kvinnor i en större struktur adresserar det som ett människorättsbrott och kan fungera som ett kraftigt verktyg för kvinnlig frigörelse. För att nå framgång för kvinnors rättigheter krävs det ett brett stöd, både från internationella aktörer och det lokala samhället, det är viktigt att båda parter förstår roten till de strukturer som sätter kvinnorna i dess position.³¹

Det krävs en större kunskap om hur det går till när dessa brott adresseras i lokala situationer, om det lokala kulturella livet är föränderligt och mottagligt i svar på globaliseringen, samt hur den dominanta internationella diskursen och dess norminfluser påverkar den. Lokala grupper och auktoriteter världen över har många gånger ifrågasatt och betecknat de mänskliga rättigheterna som västerländska idéer som inte passar in i alla lokala kulturella förhållanden.³² Idéerna kan ge upphov till misstankar om att det är något som internationella aktörer gömmer sig bakom för att legitimera maktutövande och intervention, ett slags verktyg för neoimperialism.

Mänskliga rättigheter och internationella genusnormer möter ofta denna motsättning, om det presenteras på ett sätt som är anpassat efter det existerande formerna av tänkande så har dessa idéer inte en lika stor socialtransformation, om de inte gör det riskerar de att förkastas. Merry problematiserar implementeringen av mänskliga rättigheter på lokal nivå vilket är relevant för mitt arbete eftersom det ger en förklaring till de motsättningar som fredsavtalet i Colombia mött angående genus och kvinnors rättigheter, detta diskuteras vidare i kapitel 3. *Litteraturöversikt och tidigare forskning.*

³¹ Merry S.E (2006) *Transnational Human Rights and Local Activism: Mapping the Middle.* s 41

³² Merry S.E s. 38-39

2.3 Metod

Metoden som tillämpas är en kvantitativ innehållsanalys som används för att förtydliga de allmänna värderingarna inom avtalet och hur internationella värderingar och genusnormer får synas. Bergström & Boréus menar att det är en lämplig metod för att belysa viktiga samhällsfenomen så som inställningar till och behandlingar av vissa uttryck samt jämföra förekomster med en annan omgivande verklighet.³³ Ord och förekomsten av genusrelaterade drag har därför räknats och analyserats.

Undersökningen är uppdelad i två delar för att ske så systematiskt som möjligt. Första delen ämnar svara på den första frågeställningen, nyckelord kvantifieras för att mäta dess företeelser i de båda avtalen och förs samman i ett kodschema.³⁴ Jag har valt att ha ordet *genus* som huvudsakliga nyckelord eftersom jag är ute efter att se på hur användningen av det förändras mellan de två avtalen, andra nyckelorden som valts är *kvinnor*, *HBTQI personer*, *jämlikhet/jämställdhet och män* eftersom de också är relevanta för mitt syfte och har genusrelaterade drag. Just i översättandet av dessa ord så uppkom en fråga angående översättningen av jämlikhet och jämställdhet, liksom i svenskan har spanskan även olika uttryck som liknar varandra, *igualdad* och *equidad*, jag har fört samman dessa två till en kategori eftersom det är vanligt för ett uttrycka de genusrelaterade ojämlikheterna i samhället.

Orden har ställts upp i två tabeller för att räkna antalet gånger orden används, vi kan på så vis se hur användningen av dessa ord förändrats från det första fredsavtalet till det aktuella.

För att analysen inte ska leda till vida spekulationer krävs även en djupare analys att se till de vanligaste förändringarna rörande genusanvändningen. I den andra delen tillämpas därför metoden på förändringar där genus finns med, detta syftar till att besvara den andra frågeställningen. Med hjälp av ett jämförande program har avtalen sammanförts och de delar som ändrats blir synligt och understryks, genom programmet har dom gånger som genus förändrats gått igenom och översatts, vikt har alltså inte lagts där de

³³ Bergström, G., & Boréus, K. (2005). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. S. 46

³⁴ Bryman, A. (2016). *Social research methods*. S. 294

endast tagits bort. Även uttryck som har en relation till syftet hittades även och lades till i undersökningen. De citat från avtalet som finns med har valts genom att ta in citat från så många olika delar av avtalet som möjligt samt de som anses mest passande till det exempel jag påvisar. Originalversionerna av citaten återfinns i en bilaga i slutet av uppsatsen.

Nackdelen med den kvantitativa innehållsanalysen är att den endast räknar förekomsten av vissa ord och företeelser men inte hur de används. Metoden begränsar på så vis undersökningen genom att den inte kan synliggöra olika diskurser och omliggande ord som till exempel en diskursanalys eller klusteranalys. Hade avsikten varit att föra fram med vilka ord som kvinnor och genus uttrycks i avtalet hade en annan metod varit mer lämplig. Innehållsanalysen fyller syftet med detta arbete genom att den används för att se hur många gånger som genusrelaterade ord används och hur dess företeelser förändrats mellan avtalen.

3. Litteraturoversikt och tidigare forskning

Eftersom fredsavtalet i Colombia är i ett sådant aktuellt skeende så har det ännu inte beforskats i större utsträckning. Den efterforskning som gjorts grundar sig dels i problematiken med att införa internationella normer i lokala förhållanden i kombination med den mer begränsade forskning av hur genusaspekter och kvinnor speglas i fredsavtal. De arbeten som redovisas här har varit till hjälp för att få ett bredare perspektiv och fler synvinklar av dessa frågor.

Miriam J. Andersons är professor i politik och internationella relationer och har forskat på hur kvinnor får synas i fredsavtal. I sin bok från 2016: *Windows of Opportunity: How Women Seize Peace Negotiations for Political Change* gör hon flera nyckelantaganden om kvinnors roll för fredsavtalen. I de 195 fredsavtal som signerats mellan 1975 och 2011 refererar 55 stycken till kvinnor vilket är utgången för hennes undersökning.

Miriam J. Anderson fann bevis för att fredsavtal ger möjligheter för ett ökat genusperspektiv och jämställdhet i landet eftersom innehållet i fredsavtalen har stor påverkan på fredsprocessen och andra avtal som staten lägger fram.³⁵ Hon menar att tendensen att inkludera kvinnor i fredsavtal har utvecklats tillsammans med den internationella normen rörande genus och kvinnors rättigheter.³⁶

Fredsavtal är ett effektivt sätt att sprida normer, för att en norm ska lyckas krävs det ett tryck både från externa krafter och underifrån från samhället.³⁷ Fredsavtalens huvudsyfte är att få slut på våldet, men nutida avtal kan även fungera som medel för att omforma staten till en modern liberal demokrati och införa mänskliga rättigheter och normer. Fredsavtalen kan därför avse att, i tillägg att få slut på våldet, införa och stärka förståelsen om kvinnors rättigheter och genus.³⁸

³⁵ Anderson, M. J. (2016). *Windows of opportunity : how women seize peace negotiations for political change*. s. 142

³⁶ Anderson, M. J s. 20

³⁷ Ibid. s. 51

³⁸ Ibid. s. 13

Flera av referenser till kvinnor i fredsavtalen syftar till att stärka deras roll som ett långt gående mål och alltså inte bara i relation till konflikten, fredsavtalen innebär på så vis en möjlighet att förändra samhället på djupet och därigenom får kvinnorna och marginaliserade grupper en politisk öppning.³⁹ När det refereras till kvinnans situation i fredsavtal så söks legitimiteten i stärkandet av kvinnans roll inte i historia eller kultur utan rättfärdigande söks i de mänskliga rättigheterna.⁴⁰ Avtalen tenderar alltså att uttrycka internationella normer om mänskliga rättigheter snarare än de normer som råder i samhället, men hon poängterar att lokala och traditionella förståelser om kvinnans roll inte nödvändigtvis behöver vara i motsats till den internationella.⁴¹ Trots detta så är det nästan endast den internationella förståelsen som får göras synligt i fredsavtalen vilket är en hegemonisk mekanism, eftersom det är den förståelsen som används av de som sitter vid makten.

Att införa en norm innebär en strategisk process i att presentera idéer och övertyga. Lokala kvinnorrättsaktivister med länkar till transnationella nätverk använder sig av samma strategier i fredsprocessen, detta föreslår ett universellt element i kvinnorrätt diskursen.⁴² Rättighetsanspråken härrör från olika lokala situationer och utvecklar ett delat språk i transnationella kontakter och stöd.

Anderson lägger även fram den feministiska kritiken, att mänskliga rättigheter i grunden är maskulina, då de kom till för att skydda människan från staten, det största hotet för kvinnor är dock oftast inte staten utan andra individer och i det privata, det kan då tolkas som att mänskliga rättigheter riktar sig främst till mannens rättigheter.⁴³ Det universella som mänskliga rättigheter bygger på och det mänskliga refererar då till männen, mannen är normen för rättigheter och kvinnan det avvikande, detta ser hon som en förklaring till varför kvinnor ofta utesluts från fredsförhandlingarna och särskilt när de kräver mänskliga rättigheter för kvinnor.⁴⁴

³⁹ Anderson, M. J. (2016) s. 52

⁴⁰ Anderson, M. J. (2016) s. 15

⁴¹ Ibid. s. 19

⁴² Ibid s. 44

⁴³ Ibid. s. 4 & 44

⁴⁴ Ibid s. 138

Anderson poängterar att genom att sprida internationella genusnormer i avtalen så försvåras oftast fredsprocessen, det är därför inte det effektivaste sättet att nå ett avtal, men om vi ser till de långtgående effekterna så menar hon att det ger en mer hållbar fred.⁴⁵

Liksom Sally Engle Merry påpekar hon att avtal tenderar att använda och uttrycka kvinnors rättigheter i ett internationellt människorättspråk och kan på sikt leda till konfunderingar och motsättningar om att det är en västerländsk norm som försöker påföras.⁴⁶

För att förstå den motsättning som fredsavtalet i Colombia mött så krävs det även en djupare förståelse av den motsättning som internationella normer möter med argumentet att det inte passar in i den rådande religionen eller kulturen. Utifrån detta har Cyra Akila Choudhury arbete varit till stor hjälp för att förstå denna aspekt mer. Hon är professor i juridik och gör i artikeln *Beyond Culture: Human Rights Universalism versus Religious and Cultural Relativism in Activism for Gender Justice* en redogörelse för den motsättning som den feministiska universalismen mött främst i överförandet till den muslimska kontexten.

Hennes artikel utforskar förklaringarna till den motsättning genusrättvisan möter i lokala kontexter som söker ett rättfärdigande genom ett bevarande av religion och kultur. Detta leder oss till diskussionen om kultur bör ses som något statiskt eller något föränderligt, både universalister och relativister ser kulturen som något oföränderligt och statiskt, ett hinder som universalister vill ta sig över medans relativister vill bevara den, vilket Choudhury argumenterar för är en felaktig uppfattning från båda sidor.⁴⁷ Den statiska förståelse av en patriarkal kultur gör att kvinnor blir sedda som passiva offer som måste efterfölja kulturen, och inte något som de är aktivt delaktigande i och skapar, detta har ökat kravet att flytta mänskliga rättigheter till en kulturell neutral sfär för universalister.⁴⁸ Desto mer kultur används som ett sätt att förhindra universalister desto mer blir det sett som ett globalt hinder för genusrättvisan och mänskliga rättigheter.

⁴⁵ Anderson, M. J. s. 48

⁴⁶ Anderson, M. J. s. 142

⁴⁷ Choudhury, C. A. (2015). *Beyond Culture: Human Rights Universalisms Versus Religious and Cultural Relativism in the Activism for Gender Justice*. S. 231

⁴⁸ Choudhury, C. A. s. 240-241

Kvinnorna hamnar på så vis i mitten av universalister som förkastar deras kultur och kulturen med de manliga traditionella som underordnar deras kön. Universalister tenderar att dölja den egna kulturella kontext som deras argument kommer ifrån, liksom basen för de mänskliga rättigheterna, och hävda att den är kulturellt neutral, som att den liberala basen för mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter uppstod i en kulturellt neutral kontext och inte i den europeiska historiska omgivningen. Eftersom kvinnans rättigheter ofta relaterar till den individuella kvinnans rätt att vara autonom genom individuella val så menar hon att det gör att den till viss del är historisk och geografiskt bunden, detta är den samhälleliga bilden av det västerländska samhället och alltså inte applicerbart överallt.⁴⁹

Det betyder att universella rättigheter har en kulturell och specifik politisk utgångspunkt som ofta försöker döljas av universalister, vilket har en stor betydelse när rättigheter ska implementeras. Choudhury framhåller att den huvudsakliga feministiska agendan tenderar att frånga att kvinnor alltid verkar i en kulturell och historisk kontext, vilket postkolonialistiska feminister upprepande gånger kritiserat. Flera kvinnor i postkolonialistiska stater bär fortfarande på sår från den västerländska imperialismen, denna fortsatta maktrelation mellan den förtryckande och de förtryckta fortsätter förhindra möjliggörandet av den gemensamma solidaritet som krävs för att bekämpa sexism och genusdiskriminering.⁵⁰ Rätten att bestämma över sin egen utveckling ses som den mest grundläggande möjligheten för människan vilken kvinnorrörelsen verkat för i decennier, men hindren för att kvinnor ska åtnjuta fullständiga rättigheter skiljer sig avsevärt utifrån olika kontexter.

Donny Meertens problematiserar dessa hinder i den colombianska kontexten. Ur en antropologisk synvinkel fokuserar hennes artikel 'Justicia de género y tierras de Colombia' från oktober 2016, på kvinnors tillgång till land i Colombia och övergångsrättvisan. Hennes artikel är intressant eftersom den publicerats efter att det första fredsavtalet

⁴⁹ Choudhury, C. A. s. 242

⁵⁰ Choudhury, C. A. s. 254-265

blev färdigställt. Hon utvecklar den stora in paktens som landreformen i fredsavtalet har för kvinnors rättigheter i Colombia.⁵¹

Genom att kvinnor på landsbygden tvångsflyttas, våldtas, förlorar sina män, liksom sin jord, så förlorar dom också en del av sitt kulturella levnadssätt. Den största motsättningen som kvinnan på den colombianska landsbygden möter är främst på grund av den institutionaliserade diskrimineringen rörande kvinnors äganderätt över mark i Colombia, liksom många länder i Latinamerika.

Hon anser att genussubkommissionen har lyckats föra in denna aspekt i avtalet men att de största svårigheterna för att avtalet ska bli effektivt för kvinnors rättigheter är främst att många punkter hålls vaga och generella samt att det råder en bristfällig politisk kontroll på landsbygden.⁵²

Litteraturöversikten kommer fungera som en vägledande ram för min diskussion. Kunskaperna om hur kvinnor får synas i fredsavtalet är relevant för mitt arbete eftersom det undersöker just den karaktär som fredsavtalet utgör i möjliggörandet och stärkandet av kvinnors rättigheter. För att utveckla detta vidare så har Choudhurys arbete som problematiserar införandet av genusnormen i lokala förhållanden ur den kulturellrelativistiska synvinkeln använts. Donny Marteens arbete är aktuellt eftersom det tar upp ett exempel på den specifika svårigheten som kvinnor möter i den colombianska kontexten. Mitt arbete länkar alla dessa tre tillsammans och bidrar som ett konkret exempel på deras forskning. Med denna bakgrund undersöks fredsavtalet i Colombia för att se om kvinnorna och genusaspekterna får någon återupprättelse.

⁵¹ Meertens, Donny. (2016) *Justicia de género y tierras en Colombia: Desafíos para la era del 'pos-acuerdo*. S 91

⁵² Meertens, Donny. S. 96

4. Undersökning av fredsavtalen

"Only by listening to women's voices, can we understand how best to help women and girls, and foster an equitable peace" – Jean-Marie Guenon.⁵³

4.1 Del 1

I den här delen kommer jag genom en kvantitativ innehållsanalys räkna förekomsten av vissa ord och genusrelaterade begrepp, för att söka ett förtydligande i hur avtalen framställer kvinnor och genus. Genom att analysera hur förekomsten av nyckelorden skiljer sig från det första avtalet till det aktuella kan jag undersöka det förändrade uttryck som avspeglar hur genus och kvinnor får synas. Orden har ställts upp i två tabeller och är markerade med det första och andra avtalet.

1. Första avtalet⁵⁴

Genusrelaterade termer	Género - <i>genus</i>	LGBTI - <i>HBTQI</i>	Mujeres - <i>kvinn</i> - <i>/or</i>	Igualdad/Equidad - <i>jämställdhet</i> / <i>jämlikhet</i>	Hombres - <i>män</i>
Antal	114	10	197	46	56

2. Andra avtalet⁵⁵

Genusrelaterade termer	Género - <i>genus</i>	LGBTI - <i>HBTQI</i>	Mujeres - <i>kvinn</i> - <i>/or</i>	Igualdad/Equidad - <i>jämställdhet</i> / <i>jämlikhet</i>	Hombres - <i>män</i>
Antal	55	16	222	56	67

⁵³ Reeves. A. (2012) *Feminist Knowledge and Emerging Governmentality in UN Peacekeeping*. S. 361

⁵⁴ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*. 24 augusti 2016

⁵⁵ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*. 12 november 2016

Ordet genus är en omfattande del av avtalen. *Genus* nämns 114 gånger i det första avtalet medans i det andra 55 gånger, det betyder alltså att det tagits bort det i över hälften av sammanhangen, trots att det nya avtalet är 13 sidor längre än de tidigare.

Ordet *jämställdhet/jämlikhet* nämns istället 56 gånger i det första och 74 gånger i det senaste. Det är alltså en betydlig minskning i användandet av genus och en ökning av ordet *jämställdhet/jämlikhet*.

Ordet *kvinnor* nämns 25 gånger mer i det aktuella avtalet, *GBTQI personer* 6 gånger mer och *man* 9 gånger mer i det aktuella avtalet.

Det visar att det har blivit en betydlig minskning i användandet av ordet genus i det aktuella avtalet medans de övriga genusrelaterade orden ökat, vilket tyder på att istället för att använda ordet genus så tenderar det aktuella avtalet att istället skriva ut vilka specifika grupper som menas. Ofta begränsas det till att endast omfatta kvinnor eftersom det är det genusrelaterade ordet som ökat mest. Det gör sig också synligt att ordet *man* nämns mer i det nya avtalet då det istället för ordet genus ofta används *jämlikhet/jämställdhet* mellan *kvinnor* och *män*. För att stärka dess teorier krävs en mer djupgående analys vilket omfattar del 2 av undersökningen.

4.2 Del 2

I denna del görs en djupanalys på de gånger som genus har förändrats. Vissa klagörande krävs för att översättningen ska bli tydlig. Sidnumren anger vilken plats stycket finns det första och i det aktuella avtalet. (Exempel sida **8** i första och / sida **10** i det aktuella) De gånger som något har tagits bort i det första avtalet så är det ett – tecken framför. Om det har lagts till nått i det nya avtalet så är tecknet + framför. Om det har förändrats och byts ut till något annat så är tecknet → mellan det gamla och det nya. Allt som har förändrats är i *kursiverad* stil.

I introduktionen till avtalet så har en stor förändring angående genus gjorts.⁵⁶ I det första avtalet så preciseras genus fokuseringen och vikten av att avtalet tar hänsyn till genusdiversiteten och de mest utsatta i samhället. Det aktuella avtalet tar bort detta och lägger istället till att familjen är den fundamentala kärnan i samhället vilkas rättigheter ska ges utan någon diskriminering, istället ska det antas passande medel till fördel för diskriminerade grupper. Att använda diskriminerande grupper eller utsatta grupper är en vanlig ersättning av genus i det aktuella avtalet, men det ger inte samma innebörd.

4.2.1 Vanligt förekommande förändringar

Hela 8 gånger så förändrades olika böjelser av genusjämslälldhet till *jämlika/rättvisa möjligheter/tillgångar mellan män och kvinnor*.⁵⁷ Nedan följer ett exempel hämtat ur det första kapitlet i avtalet som avser förbättra orättvisan på landsbygden genom utvecklandet av en integrerad landsbygdsreform.

⁵⁶ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* s. 4/6

⁵⁷ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* s.. 9/10, 19/23, 23/27, 40/46, 89/98, 119/131, 125/137, 149/168

1. Den här strukturella transformationen av landsbygden kräver även att man uppmuntrar till *genus jämlikhet* → *jämställda möjligheter mellan män och kvinnor* tillsammans med en adoption av specifika medel som garanterar att kvinnor och män deltar och åtnjuter jämställdhet i implementeringen av detta avtal.⁵⁸

Det aktuella avtalet söker alltså precisera genusbegreppet, att hänvisa till jämställda möjligheter mellan män och kvinnor kan då ses som ett mer accepterat sätt och ett försök att nå en beskrivning som de flesta kan förstå eller hålla med om, detta betyder dock att vissa grupper systematiskt utesluts i det aktuella avtalet. Under genusbegreppet så ryms flera grupper än endast män och kvinnor, att det nya avtalet har förändrats och hänvisar till jämställdhet mellan män och kvinnor är ett uteslutande av de andra grupperna som ryms under ordet genus och är ett osynliggörande av genusperspektivet.

Jag kunde finna 8 tillfällen där det istället för att användas ord som *genus* klargjordes vilka grupper som specifikt menas.⁵⁹ Detta resulterade i att det ofta översattes till kvinnor/kön och/eller HBTQI personer men det översattes även vid ett tillfälle endast till kvinnor.⁶⁰ Detta citat är hämtat ur principerna för lösningen på problemet med illegala droger.

2. I enlighet med respekt för de mänskliga rättigheterna, för att aktionerna som implementeras under ämnet konsumering svarar till realiteter hos konsumenterna (av illegala droger), för att det ska bli effektivt och hållbart så är det nödvändigt *med ett differentiellt fokus som definierar de mest utsatta människorna på grund av, ålder, genus, sexuell orientering, och diverse genus identiteter* → *att identifiera de faktorer av utsatthet associerat med ålder, kön funktionsnedsättning, socioekonomiska situationer, geografiska plats + tillhörande av HBTQI populationen* med mera. Dessa aktioner måste ge en speciell uppmärksamhet till ungdomar på landsbygden.⁶¹

⁵⁸ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 9/11

⁵⁹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 41/47, 105/117, 107/118, 84/93, 71/80, 107/118, 27/31, 241/297

⁶⁰ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 84/93

⁶¹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera* s. 105/117

Detta kan vara för att klargöra vad som menas med ordet genus och förtydliga dess innebörd. En strategi för att motverka missförstånd som ordet genus gett upphov till har alltså varit att tydliggöra, genom att skriva ut de gruppstillhörigheter som menas med genus, det har lett till ett osynliggörande av vissa grupper när genus översätts till kvinnor och kan problematiseras vidare med att fler grupper rymmer under sexuella orienteringar än HBTQI personer.

En annan vanlig förändring var att i stället för att hänvisa till det särskilt genusrelaterade skyddet av vissa grupper, så skrevs det 5 gånger om till ett skydd för de som tillhör en särskilt utsatt grupp.⁶² Nedan följer ett exempel i samma kapitel som avser de åtgärder som krävs för att förbättra hälsan på landsbygden.

3. I syfte att föra tillgången till hälsovård närmare samhällena speciellt för *barn, kvinnorna, männen och personer med annan etnisk tillhörighet, personer med diverse sexuell orientering och genus tillhörighet och med funktionsnedsättning* → *dom grupperna och personerna som är särskilt utsatta*, stärka infrastrukturen och kvaliteten av det offentliga skyddsnetet i agrara zoner och förbättra möjligheter och betydelsen av prestationen av tjänsterna, skapande och implementering av den nationella planen för den agrara hälsan...⁶³

I Audrey Reeves *Feminist Knowledge and Emerging Governmentality in UN Peacekeeping* hävdas det att när det ska implementeras ett genusperspektiv i post-kolonialistiska stater så kan det leda till rent språkliga motsättningar eftersom det adresserar grupper och problem på ett västerländskt sätt.⁶⁴ Därför är det vanligt att istället använda ordet '*utsatta grupper*' eftersom de då uttrycks i mer accepterade vokabulär, vilket vi här även kan se uttryck för i fredsförhandlingarna i Colombia.

Det fjärde huvudstråket jag fann var att det istället för att hänvisa till genus så uttrycktes det rättigheter och skyldigheter från staten att inte diskriminera samt ett hänvisande till att dessa grupper lever under diskriminerande/exkluderande förhållanden, vilket gjordes

⁶² *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* s. 9/11, 18/22, 21/25, 41/47, 105/117,

⁶³ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* s. 21/25

⁶⁴ Reeves. A (2012) *Feminist Knowledge and Emerging Governmentality in UN Peacekeeping*. s. 355-356

på 5 ställen i avtalen.⁶⁵ Citatet är hämtat från de vägledande kriterierna för sannings och försoningskommissionen som avtalet upprättar.

4. I utvecklandet av sitt mandat och funktionerna, ska kommissionen ha kunskap om de olika erfarenheterna, differentiella och speciella förhållanden hos vissa personer –*på grund av kön, genus, ålder, funktionsnedsättning, populationer och sektorer i →diskriminerande förhållanden av utsatthet i deras påverkan av konflikten. Med en speciell uppmärksamhet i lidandet hos kvinnor.*⁶⁶

4.2.2 Mindre förekommande förändringar

De mindre förkommande förändringar avser att de skett vid mindre än 5 tillfällen. Bland dessa är att genus bytts ut till kön, som i det första kapitlet i avtalet avseende ett formande av fastighetsregistrering.⁶⁷

5. Detta system har information om *kön/genus → kön* och etnicitet som tillåter, bland annat, att det räknas med information om storleken och karaktärerna av förlusten *i händerna på kvinnorna, deras relation till jorden och deras formande av titulerande → och formerna av titulerande...*⁶⁸

I det första avtalet så refereras det till både genus och kön medans på 2 ställen i det aktuella avtalet endast till kön. Det finns en stor skillnad mellan begreppen genus och kön.⁶⁹ Kön är ett biologiskt begrepp medan genus även används för det sociala, genus behövs eftersom biologin inte är tillräcklig för att beskriva och förklara förtrycket mot vissa könsidentiteter, då hela den sociala sfären med roller och kultur som genus berör iså fall lämnas ute. Genom att lämna ute genus så lämnas också hela dessa aspekter av förtrycket ute, vilket jag anser är en stor brist i det nya avtalet.

⁶⁵ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* s. 4/6, 38/43, 41/47, 37/43, 120/133

⁶⁶ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*. s. 120/132

⁶⁷ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* s.. 15/18, 106/117

⁶⁸ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* s. 15/18

⁶⁹ Connell, R., & Hjukström, C. (2003). *Om genus*. S. 50

Vid 3 tillfällen så byttes det *genusrelaterade* våldet ut mot våldet som *speciellt riktar sig mot kvinnor*.⁷⁰ Som här i stycket som ska ge garantier för icke upprepning av konflikten.

6. Staten adopterar medel för att garantera klargörandet av det paramilitära fenomenet, förhindrar dess repetition och garanterar nedmontering av de kriminella organisationerna som bär ansvaret för mord, massaker och systematiskt *genusvåld* → *speciellt mot kvinnor* eller som riktar sig mot försvarare av mänskliga rättigheter, sociala rörelser eller politiska rörelser...⁷¹

Istället för att använda sig av det genusrelaterade våldet så skrivs det istället *våldet speciellt mot kvinnor* vilket är en stor förlust i att adressera det våld som riktar sig emot HBTQI personer och de övriga könsidentiteterna.

Det är tydligt att i det första avtalet använder ord för att klargöra att olika genustillhörigheter i samhället är i behov av ett särskilt skydd. I det aktuella avtalet så framförs det istället att varje individ har olika behov och att det därför krävs passande medel för alla specifika behov i samhället. Detta citat är hämtat ur en del som avser öka säkerheten i det politiska deltagandet.

7. Alla studier av risknivån som medlen för speciellt skydd, applicerar protokoll *av genus som försäkrar lämplig säkerhet och respekt för olika sexuella konditioner och genusidentiteter* → *som behandlar de specifika konditionerna hos varje person...*⁷²

Istället för att ha ett genusperspektiv på våldet och konflikten så ser man istället till en bredare syn att alla människor är olika och drabbas på olika vis, vilket är en större generalisering och en begränsning i applicerandet av genusperspektivet.

I översättandet så möttes jag även av andra förändringar som även om de inte i sig innehåller genus, påverkar genusaspekten avsevärt, jag väljer därför att även ta med det för att jag anser att det är av stor vikt för min undersökning. På 3 punkter byttes uttrycket *icke-sexism* eller *bekämpande av sexism* ut mot olika uttryck för icke-diskriminering,

⁷⁰ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera. s. 105/117, 71/80, 74/83, 207/234*

⁷¹ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera s. 71/80*

⁷² *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la construcción de una paz estable y duradera s. 78/86*

vilket betyder att istället för att hänvisa till den specifika sexistiska diskriminering som kvinnor och HBTQI personer möter utifrån sitt kön eller sexuella orientering så refereras det till en motsättning mot diskriminering överlag.⁷³ Detta är hämtat från kapitlet i avtalet som avser öka demokratin och det politiska deltagandet i landet.

8. Ytterligare, är ett scenario för att få slut på konflikten genom medel av kommunikation i samfund, institutionellt, och regionalt, som bidrar till utveckling och främjandet av en kultur av deltagande, jämlikhet och utan diskriminering, fredlig samexistens, fred med social rättvisa, inkorporerat i värden av *icke sexism* → *icke diskriminering* och med respekt för kvinnan och livet fritt från våld.⁷⁴

Vi kan därför se att det nya avtalet tenderar att bredda formerna av diskriminering. Detta resulterar i en förlust för just kvinnornas och HBTQI personers specifika situation och innebär mer vagt hållna åtgärder.

Allt ovanstående ger oss möjligen även en förklaring till varför det nya avtalet väljer att förändra på att de insatser och åtgärder som avtalet ska vidta, ska ha ett *fokus* på genus istället för ett *perspektiv* på genus. I sista delen av avtalet där det uttrycks den speciella jurisdiktionen för freden så ändras detta.

9. Funktionen av komponenten för rättvisa ger betoning på nödvändigheterna hos de kvinnliga offren, barn som lider på ett oproportionerligt sätt och annorlunda av de grova överträdelserna och kränkningar som gjorts under konflikten. Reparationen måste svara på kallelsen från FN att hela avtalet måste adoptera ett *perspektiv* → *fokus* på genus, erkännande av medlen för reparationen och restorationen, det speciella lidandet som kvinnor...⁷⁵

Detta anser jag innebär en avsevärd skillnad, att ha ett genusperspektiv innebär att det genomsyrar allt och har en starkare innebörd än att ha ett fokus på genus. Det klargörs även här att detta införs är på grund av en kallelse från FN, vilket visar att det är något som kommer uppifrån och inte ett krav som samhället lägger fram. Genusperspektivet

⁷³ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* s. 40/47, 47/53, 49/55,

⁷⁴ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* s. 40/46

⁷⁵ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* s. 131/144

tas även bort vid andra tillfällen i avtalet⁷⁶, en annan förändring som är relaterad är att *genus fokus* ändrats till *ett differentiellt perspektiv*⁷⁷, vilket är att kompromissa på genusperspektivet, detta kommer problematiseras vidare med hjälp av Sally Engle Merrys teori i följande avsnitt.

⁷⁶ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* 61/68

⁷⁷ *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera* 95/105

5. Analys och diskussion

5.1 Analys

Resultatet av undersökningen visar att avtalen till stor del innehåller genusrelaterade drag och är en omfattande del av avtalen. Att föra in kvinnor i fredsprocessen via genus-subkommissionen har därför gett resultat i och med att avtalet, tillskillnad från andra fredsavtal, har ett stort fokus på genus. Dock så kan vi, i jämförelsen med det förra och det aktuella avtalet, se att stora förändringar har gjorts.

Genusaspekterna av konflikten och freden har fått ett mindre utrymme i det aktuella avtalet då användningen av genus har minskat i över hälften av gångerna från det första avtalet. Ordet genus har dels helt tagits bort från vissa sammanhang och dels ändrats till mer accepterade uttryck eller förtydligats. Att minska på användningen av genus är att göra avkall på viktiga aspekter som ordet innebär.

Genus är ett begrepp som synliggör och problematiserar de könsrelaterade maktstrukturerna, inte bara för enskilda individer, utan som ett heltäckande system.⁷⁸ Att använda ordet genus är kan därför anses kontroversiellt eftersom det ifrågasätter och synliggör de rådande maktrelationerna i könsordningen. Sally Engle Merry menar att det är svårare att införa normer och rättigheter som ifrågasätter de existerande strukturerna, exemplet med genusaspekten i fredsavtalet i Colombia förstärker på så vis hennes teori.

Merry uttrycker att införandet av nya normer kan ge en misstänksamhet om neoimperialism och tolkas som ett påförande från västvärlden, denna aspekt är särskilt viktig gentemot post-koloniala länder, som Colombia, som länge har varit kontrollerat och

⁷⁸ Connell, R., & Hjukström, C. s.21

bland annat kallats för 'USA:s bakgård'⁷⁹ utifrån deras kontroll över politiken och handeln. I avtalet framläggs det att införandet av genusperspektivet kommer från en kallelse av FN och som bland annat Sveriges feministiska utrikespolitik stöttat, vilket kan spåda på misstänksamheten. Som Sally Engle Merry poängterat kan då tolkas som ett uttryck som är mer använt av den högre eliten då begreppet ofta används i transnationella kontakter, vilket kan ha lett till en misstänksamhet som givit vind för det motstånd som oppositionen till avtalet uttryckte. Användandet av begreppet genus kan på så vis tolkas som en västerländsk norm som försöker påföras och kan, om det inte införs på rätt sätt med förståelse kring dess innebörd, ge en stark motreaktion.

Det är därför viktigt att visa på att det även är ett krav från den lokala befolkningen, som genussubkommissionen gets i förtroende att framlägga. Fredsavtalet i Colombia visar på den viktiga roll som översättarna av rättigheter och internationella normer har. Genussubkommissionen var en stor anledning till att genusjämligheten fick framgång i avtalet, vilket visar på nyttan av att ha en sådan medlare i framtida avtal. Detta kan även kopplas till Sally Engle Merrys teori om nyckelrollen översättare av mänskliga rättigheter har. Det är dom som utför det hon kallar för *vernacularization* vilket betyder att de för ner de internationella rättigheterna och adresserar det i lokala förtryck och för upp det lokala förtrycket som kränkningar av internationella rättigheter. När idéerna översätts så förändras dom nästan alltid, detta är möjligtvis för att de i högre grad ska passa in i den lokala kontexten. Vi kan genom jämförandet av det första och aktuella avtalet se bara där hur idén om genus förändras, för att få en föreställning om hur idéerna förändras i ännu vidare sammanhang.

Genussubkommissionen måste föra fram sina åsikter genom det existerande ramverket av förhandlingar och blir på så vis begränsade i sitt sätt att uttrycka sig, att både uttrycka sig i termer som är lokalt accepterade och som är godtagbara i förhandlingsutrymmet är problematiskt. Möjligtvis uttryckte de sig på ett vis som var mer accepterat i det internationella sammanhanget än i det lokala, eftersom genusanvändningen fick motstånd på lokal nivå.

⁷⁹ 'USA och Latinamerika: Gamla storebrorsfasoner spökar än' *Dagens Nyheter*. 5 juni 2010.

Genom att användandet av ordet genus minskat och ersatts med andra uttryck har det lett till att subkommissionen tvingats göra kompromisser på sin idé, som Sally Engle Merry uttryckte att översättare av internationella normer ofta tvingas göra. Genus har vid tillfällena förändrats till att endast omfatta kvinnor, som till exempel att det 'genusrelaterade våldet' ändrats till 'våldet specifikt mot kvinnor', eller att det ersatts med 'diskriminerade' eller 'utsatta grupper', detta har gjort att vissa grupper uteslutits och är ett osynliggörande av genusperspektivet.

Varje gång vi talar om genus refererar vi till ett jättelikt system av tolkningar och förutsättningar som har producerats under vår historia.⁸⁰ Det kan därför bli en tolkningsfråga om vad det är som menas när vi refererar till genus, vilket kan ha gjort att det nya avtalet har försökt att tydliggöra vilka grupper och vad det är som specifikt menas istället för att använda ordet genus. Att använda begrepp som 'kön' eller 'HBTQI' i det aktuella avtalet exkluderar fler grupper än begrepp som 'sexuella orienteringar' eller 'genusidentiteter' som i det första avtalet, men kan tolkas som mer vaga och oklara vilket problematiserar dess implementering. Merry menar att det är svårare att införa normer som anses främmande för den lokala kulturen, om genus inte har en tydlig definition och förståelse för dess innebörd så blir implementeringen mer problematisk.

För att förståelsen av genus ska föras över effektivt på ett samhälle som inte accepterat genus vokabulärer krävs det en resonans och känslighet, men det är en svår övervägning, utan att begränsa den grundläggande idén allt för mycket. Genom motsättningarna som det första avtalet fick kan det tolkas som att det första avtalet inte lyckades föra fram genusperspektivet på ett resonant och inkännande vis, i det nya avtalet har detta lett till att genusperspektivet offrats och signifikanta grupper uteslutits, då det aktuella avtalet använder mer accepterade och inkännande former så som 'jämlika möjligheter mellan män och kvinnor', vilket osynliggör förtrycket mot övriga könsidentiteter.

⁸⁰ Connell, R., & Hjukström, C. s. 89

5.2 Diskussion

Jag har genom denna undersökning gett ett tydligt exempel på den problematik som kan uppstå när internationella normer och mänskliga rättigheter ska implementeras i icke-västerländska stater. Undersökningen visar att när internationella normer påförs i lokala förhållanden kan det innebära kompromisser av de grundläggande idéerna. Att genusanvändningen har förändrats i en sådan hög grad att genusperspektivet på många punkter osynliggjorts var ett oanat resultat. Vissa förändringar i avtalet kan i många avseenden fylla ungefär samma funktion som genusbegreppet genom att de räknar in de grupper som begreppet berör, men på många punkter visar undersökningen att det aktuella avtalet inte lyckas med detta.

Trots att det finns en hel del brister i genusperspektivet så har ändå ett avtal skrivits med en, tillskillnad från många andra fredsavtal, inkludering av genus. Konflikten som grundar sig i en oerhörd ojämlikhet, speciellt mellan den otillgängliga landsbygden och städerna, har också jämlikhet som ett verktyg för fred. För att nå ett samhälle som i sin helhet är mer jämlikt spelar genus en viktig roll. Colombias inbördeskrig ser nu ut ha att kommit ett steg närmare en hållbarare fred, eftersom jag anser att en fred aldrig kan bli hållbar om en grupp systematiskt diskrimineras.

Fredsavtalet kom i en tidsanda av ökad internationell progressivitet rörande kvinnors och HBTQI personers rättigheter, denna diskurs har fått fotfäste på den internationella arenan, som en grund för de mänskliga fri- och rättigheterna. Det har skett en breddning i den internationella säkerhetspolitiken att även beröra fler frågor och vikten av att främja jämlikhet har blivit allt mer uttalad i utvecklings- och fredsdiskursen, detta syns i de internationella konventionerna och resolutionerna, men nu även i fredsavtal. Med genus och jämlikhet som självklara vokabulär i internationella sammanhang kan vi med säkerhet säga att den feministiska agendan har fått allt mer internationell uppmärksamhet. Att dessa begrepp nu även syns i fredsavtal som ett utrymme för implementering av internationella normer är en förändring värd att notera.

Det kan tyckas att fredsavtalen som är ämnade till att få slut på den väpnade konflikten inte bör vara ett utrymme för normspridning eftersom det försvårar processen, men det som inte prioriteras i avtalen riskeras att förbises även i återupprättelsen. Om viktiga aspekter och grupper skulle uteslutas i avtalet så kan de även få svårt att

få sina röster hörda även efter fred slutits, därför är fredsavtal ett viktigt och lämpligt utrymme för att stärka förtryckta grupper. Om en grupp systematiskt diskrimineras på grund av sin könsidentitet är det av största vikt att detta får det får synas i fredsavtalet på ett rättvist sätt.

Att det alltid måste preciseras att det handlar om kvinnor och HBTQI personer, att det är deras rättigheter det handlar om, visar att det annars är mannen som är normen och kvinnan det avvikande. Det går i linje med den feministiska kritiken i Miriam J. Andersons bok, att mänskliga rättigheter i grunden riktat sig till mannens rättigheter, därför måste dessa grupper lyftas fram i avtalen som annars tenderar att endast beröra män.

Det är värt att uppmärksamma att det första avtalet ledde till en folkomröstning medan det andra avtalet godkänns via kongressen. I artikel 22 i Colombias konstitution⁸¹ klargörs att fred är en överlägsen rättighet som innebär en korresponderande skyldighet för regeringen att uppfylla, därför borde en folkomröstning egentligen vara irrelevant, samhället kan inte rösta nej till en fundamental mänsklig rättighet, vilket klargörs i inledningen till det nya avtalet.⁸² Folkomröstningen kan ändå ha syftat till att få ett så brett stöd från civilsamhället som möjligt, vilket gör att avtalet blir mer effektivt.

För att avtalet ska bli så effektivt som möjligt krävs det att det råder en hög konsensus kring dess innehåll. Det aktuella avtalet innehåller mer generaliserade uttryck, som att det vänder sig emot diskriminering överlag och ser till att alla personer har olika behov och tillämpar därför 'ett differentiellt perspektiv', istället för ett genusperspektiv, orden breddas för att tillfredsställa så många som möjligt.

För att nå en hög konsensus så måste ofta orden breddas, diskuteras och kompromissas till en beskrivning som de flesta parter kan, åtminstone till viss del, hålla med om. Ord är viktiga för de visar vilken riktning staten ska gå och säger en hel del om det politiska klimatet och uppfattningarna som finns. Det är i ord som rättigheter och internationella normer speglas och likaså det lokala förtrycket, de ord som används har på så vis en väldigt stor betydelse och vikten av att använda genus är att det synliggör de existerande strukturerna. Att adressera det lokala förtrycket som en del i en större

⁸¹ Colombia's Constitution of 1991 with Amendments through 2005. *Oxford University Press*. Art 22

⁸² *Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera*. 12 november 2016 s. 1

struktur kan verka som ett kraftfullt verktyg för frigörelse, eftersom det får ett internationellt stöd som kan ge ett transnationellt nätverk av till exempel kvinnorörelser.

För att nå en förändring krävs det en kombination av ett starkt stöd från det lokala samhället och från det internationella samfundet. Om förändringen endast kommer uppifrån, från det internationella samfundet, kan det innebära en motsättning på lokal nivå och om det lokala förändringarna inte har stöd från det internationella samfundet har de svårare att transformera samhället. Att genusperspektivet finns i Colombias fredsavtal är inte endast ett resultat av det internationella samfundet, genom lanserandet av skolmaterialet, med förståelsen av genus som en social konstruktion, och genussubkommissionens uppbyggnad av kvinno- och HBTQI rörelser visar det på att det är ett krav som kommer från flera håll i samhället. Möjligheten till förändring har alltså goda förutsättningar, det är just i översättandet av det lokala förtrycket och de internationella normerna som problematiken uppstår.

Hindren för att föra in internationella genusnormer och mänskliga rättigheter i den lokala kontexten och för att det lokala förtrycket ska föras upp på internationella nivå har flera dimensioner. Översättarna av internationella normer måste arbeta i ett begränsat utrymme, med stor risk för missstolkning och kompromisser, idéerna måste framföras på ett sätt så att det inte är allt för främmande för den lokala kulturen, men de måste också ifrågasätta den existerande konstruktionen för att kunna transformera samhället på ett allomfattande vis. Samtidigt så kan de fortsätta koloniala maktrelationerna försvåra för den gemensamma sammanhållningen som krävs för att stärka av kvinnors och HBTQI personers rättigheter, det är dessa olika kombinationer som avgör till vilken grad ett samhälle kan transformeras och internationella normer implementeras.

Att använda ord som genus som ett översättande av det lokala förtrycket och de internationella normerna kan verka missvisande, genus kan anses vagt eftersom det är ett relativt nytt begrepp och dess innebörd har inte en självklar förståelse i alla kontexter. Det kan skapa en otydlighet vilket försvårar för dess implementering, vilket Donny Marteens poängterat angående det första avtalet. Det nya avtalet har därför försökt förtydliga begreppet vilket krävs för att skapa en högre konsensus, detta har dock medfört att det minskat användningen av genus. För att föra in genusbegreppet krävs det alltså en tydlighet i definitionen.

Genusaspekten är fortfarande en stor del av det aktuella avtalet, men bara genom att det fick en sådan motsättning och att det sedan ändrades på många delar är i sig ett tydligt ställningstagande och säger en hel del om hur problematiskt det varit. Att det förtydligas i det aktuella avtalet att familjen är den fundamentala kärnan i samhället, vars rättigheter bör stärkas, kan vara ett svar på oppositionens kritik om att avtalet hotade de katolska familjevärderingarna.

Att det görs avkall på genusaspekten kan ge intrycket av att den lokala omgivningen inte är för den öppnare acceptansen eller att det inte fördes fram på ett resonant vis. Ett annat scenario skulle vara att om det första avtalet accepterats i folkomröstningen skulle det möjligen innebära en ökad acceptans i samhället mot förståelsen av genus och kön som en social konstruktion, vilket skulle fungera och verka som ett frigörande verktyg för alla de könsidentiteter som konflikten påverkat på ett specifikt sätt och en upprättelse för diskrimineringen gentemot dem. Eftersom genus adresserar den specifika diskriminering som sker utifrån könsidentiteter och behovet som dessa grupper har skulle detta i sin tur ha en lång påverkan på det colombianska politiska klimatet och samhället. Att öppna upp för denna förståelse kan ändra på den konservativa förståelsen av kön som formar den patriarkala maktrelationen i samhället. Genussubkommissionen har lyckats föra in genusaspekten på många delar men undersökningen visar att det nya avtalet resulterade i ett bakslag.

Att se kulturen som ett statiskt hinder är felaktigt, iså fall skulle vi aldrig kunna nå någon förändring. Den lokala kulturen förändras, men förändring tar tid, och om det sker på fel sätt, utan kunskap om den lokala kontexten, kan det ge starka motsättningar. Istället måste förändringen vara pragmatisk och komma både uppifrån från det internationella samfundet och som ett krav från det lokala samhället.

Att se mänskliga rättigheter som universella avseende kvinnors rättigheter kräver en ökad förståelse för den lokala kontexten, eftersom situationen och förtrycket skiljer sig avsevärt i olika omgivningar, så bör också fokus läggas på olika ställen beroende på kontexten. Att införa normer som kommer ur en viss kontext kan bli irrelevant i en annan. Kvinnor och HBTQI personers rättigheter har kommit olika långt i olika sammanhang och det är därför viktigt att implementeringen av deras rättigheter möts på den punkten de befinner sig. Som Donny Meertens har visat är det särskilt kvinnorna på landsbygden som befinner sig i en extra utsatt situation i Colombia, förståelse för denna kontext är således särskilt viktig för att stärka kvinnor här.

För att kvinnorna ska ha rätt att bestämma över sin utveckling så är det av högsta vikt att ge kvinnor äganderätt över marken, att kvinnor på landsbygden är en särskilt utsatt grupp finns förtydligt i CEDAW konventionen artikel 14.⁸³

Sally Engle Merry poängterar att CEDAW konventionen är en av de konventioner som tar upp utmaningen med att applicera kvinnors rättigheter till specifika situationer och motarbetar ursäkterna att inte leva upp till konventioner på grund av den lokala kulturen.⁸⁴ Många gånger möter konventioner, liksom många internationella överenskommelser motsättningar, med argumentet att det inte passar in i den lokala situationen, CEDAW, tillsammans men de flesta transnationella kvinnliga nätverk, avisar detta. Precis som Miriam J Anderson framlägger i sin bok grundar sig principerna i de internationella avtalen att den lokala auktoriteten inte kan överstiga den internationella normen av jämlikhet.⁸⁵

Samtidigt är det endast den internationella förståelsen av jämlikhet och genus som får uttryckas i internationella avtal, detta kan innebära ett motstånd eftersom förtrycket uttrycks på ett sätt som endast används av den högre eliten eller ses som ett västerländskt sätt att adressera problemen, något som kan ge en önskad effekt då det kan ses av post-kolonialistiska stater som något som återigen försöker påföras från västvärlden och som inte passar in i den lokala kontexten, vilket Cyra Akila Choudhury problematiserat. Det går inte att förneka att den internationella förståelsen av mänskliga rättigheter och normen om hur jämlikhet bör se kommer ur ett visst kulturellt sammanhang, rättigheter och normer skapas inte i något kulturellt neutralt vacuum. Trots detta ska de vara så pass grundläggande och universella att de ska kunna föras över globalt, därför är det av största vikt att adresseringen av de internationella normerna är uttryckta på ett sätt som passar in i de flesta samhällsstrukturer och alltså inte uttrycks på ett sätt som endast är förenligt med den västerländska, vilket är en komplicerad process utan att göra avkall på den grundläggande idén.

⁸³ United Nations. *The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women* (CEDAW) General Assembly resolution 34/180 of 18 December 1979 Art. 14

⁸⁴ Merry S.E (2006) *Transnational Human Rights and Local Activism: Mapping the Middle*. S. 103-104

⁸⁵ Anderson, M. J. (2016). *Windows of opportunity : how women seize peace negotiations for political change*. s 19

Avslutningsvis vill jag poängtera att dessa omständigheter, så som kritiken mot genusanvändningen, inte ger oss hela bilden till varför fredsavtalet blev nedröstat i folkomröstningen i oktober 2016, kritik riktades även till andra delar, som att den marxistiska FARC gerillan fick för milda straff och en oro vad freden med gerillan skulle innebära för omställning i landet, men genusaspekten bör ses som ett bidragande element.⁸⁶

Att nutida fredsavtal blir en arena för normspridning och implementering av mänskliga rättigheter är ett ämne som är i behov av mer undersökning och forskning. Begränsningen med min undersökning är att delar har tagits fram utan hänsyn till dess kontext i fredsavtalet vilket kan vara missvisande. Vidare hade det varit intressant att undersöka i vilket sammanhang de genusrelaterade orden används. Miriam J. Anderson poängterar att även om kvinnan är en komplex aktör i konflikten så tenderar hon alltid att få rollen som det passiva offret som kräver ökat skydd i avtalen.⁸⁷ Att undersöka detta skulle vara intressant, genom att analysera med vilka ordval som kvinnor och genusgrupper adresseras och ifrågasätta den traditionella förståelsen att det är männen som för våld och kvinnor som är offer. Kvinnor utgör till exempel 40% av FARC⁸⁸ och innehar olika roller i konflikten, att undersöka hur kvinnans roll får speglas i fredsavtalet i Colombia kan därför bli en framtida undersökning.

⁸⁶ 'Colombia to sign new peace deal with Farc rebels despite ongoing objections' *The Guardian*. 24 November 2016.

⁸⁷ Anderson, M. J. s 19

⁸⁸ Tetyana Belitska. 'Clearing Colombia's landmines: the untapped potential of the FARC's female fighters.' *Colombia Reports*. 4 augusti 2016.

6 Sammanfattning

Arbetet tog vid i debatten angående genusaspekterna som uppkom inför folkomröstningen om det första fredsavtalet mellan FARC-gerillan och Colombias regering. Syftet med uppsatsen var att se på ett exempel där kvinnor aktivt inkluderats i fredsförhandlingarna och vad det gett för resultat i själva avtalet.

Frågeställningen berörde hur ofta genusrelaterade ord används och hur detta har förändrats i det aktuella fredsavtalet. Ur ett genusperspektiv fokuserades det på hur genus, kvinnor och övriga könsidentiteter förekom i avtalet, detta fördes upp i ett bredare perspektiv i problematiken att föra in genus och internationella normer på lokala förhållanden, vilket sågs som en del av den universalistiska-relativistiska debatten.

Att införa rättigheter och genusnormer i lokala kontexter via fredsavtal har utvecklats och problematiserats, det förtydligas att fredsavtal nu blivit en arena för normspridning och stärkande av rättigheter.

Med teorier från Sally Engle Merry analyserades fredsavtalen genom en kvantitativ innehållsanalys. Resultatet visade att de genusrelaterade orden var en omfattande del av fredsavtalet. I undersökningen av de förändrade förekomsterna syntes det att användningen av genus förändrats avsevärt, då ordet tagits bort i över hälften av gångerna från det första avtalet.

Det aktuella avtalet som ska implementeras misslyckas på många punkter att föra in genusperspektivet på ett omfattande vis, grupper osynliggörs och genusperspektivet offras för mer accepterade och generaliserade uttryck. För att föra in genus krävs det ett pragmatiskt och strategiskt arbete som är baserat på kunskap om den kulturella och sociala miljön och är tydlig i definitionen.⁸⁹

⁸⁹ Tack till mina handledare Malin Andersson och Emma Sundkvist för välinriktad och bra handledning!

7. Referenser

Fredsavtalen

'Acuerdo final para la terminacion del conflicto y la contrucción de una paz estable y duradera'. Hämtad från: <http://colombiapeace.org> (senast besökt: 2 januari 2017)

Jämförelsen mellan de två avtalen är tillgänglig på:
<https://draftable.com/compare/JjypTOknafBktqvc>
(Senast hämtad: 2 januari 2017)

Rapporter från fredsförhandlingarna i Havanna och genussubkommissionens arbete går att följa på:
<https://www.mesadeconversaciones.com.co/subcomision-genero/comunicados> (senast besökt: 4 januari 2017)

Colombias konstitution

Colombia's Constitution of 1991 with Amendments through 2005. *Oxford University Press*. Artikel 22.

Hämtad från: https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2005.pdf (senast besökt: 8 januari 2017) PDF generated: 18 Apr 2016, 15:30

Konventioner och Resolutioner

United Nations. *The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women* (CEDAW) General Assembly resolution 34/180 of 18 December 1979 Art. 14

Security Council resolution 1325. *Women, Peace and Security*. (31 October 2000) S/RES/1325

Tillgänglig på: <http://www.un.org/en/peacekeeping/issues/women/wps.shtml> (senast hämtad: 2 januari 2017)

Litteratur och vetenskapliga artiklar

Anderson, M. J. (2016). *Windows of opportunity : how women seize peace negotiations for political change*. New York, NY : Oxford University Press

Bergström, G., & Boréus, K. (2005). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund : Studentlitteratur.

Bryman, A. (2016). *Social research methods*. Oxford : Oxford University Press, 2016.

Connell, R., & Hjukström, C. (2003). *Om genus*. Göteborg : Daidalos, 2003.

Choudhury, C. A. (2015). *Beyond Culture: Human Rights Universalisms Versus Religious and Cultural Relativism in the Activism for Gender Justice*. *Berkeley Journal Of Gender, Law & Justice*, 30(2), 226-167

Lenzerini, F. (2014). *The Debate on 'Universalism' and 'Cultural Relativism' in International Human Rights Law*. Oxford University Press, 2014

Merry, S. E. (2006). *Human rights and gender violence: translating international law into local justice*. Chicago: The University of Chicago Press, 2006

Merry S.E (2006) *Transnational Human Rights and Local Activism: Mapping the Middle*. *American Anthropologist*. no. 1, p. 38

Meertens, Donny. (2016) "Justicia de género y tierras en Colombia: Desafíos para la era del 'pos-acuerdo'. (Spanish)." *European Review Of Latin American & Caribbean Studies (Igitur, UB Utrecht)* no. 102: 89.

Meertens, Donny. (2015) "*Discursive frictions: the transitional justice paradigm, land restitution and gender in Colombia*." *Papel Político* 20, no. 2: 1-29.

Reeves A. (2012) *Feminist Knowledge and Emerging Governmentality in UN Peacekeeping*. *International Feminist Journal Of Politics*. September 2012;14(3):348-369.

Rienecker, L., Stray Jörgensen, P., & Hedelund, L. (2014). *Att skriva en bra uppsats*. Lund : Liber, 2014

Sjoberg, L. (2015). *Seeing Sex, Gender, and Sexuality in International Security*. *International Journal*, (3), 434.

Tidsskrifter och internetkällor

Gustavo Torrijos''Los logros de la Subcomisión de Género en tres acuerdos de La Habana''. *El Espectador*. 23 juli 2016. Tillgänglig: <http://colombia2020.elespectador.com/politica/los-logros-de-la-subcomision-de-genero-en-tres-acuerdos-de-la-habana> (senast besökt: 2 januari 2017)

Isabell Nilsson. (2011) *Gör plats för fred: en handbok för kvinnors deltagande i fredsprocesser*. *Kvinna till kvinna*. Stockholm, Sverige. Tillgänglig på: <http://kvinnatillkvinna.se/en/files/qbank/ab233b682ec355648e7891e66c54191b.pdf> (senast hämtad: 2 januari 2017)

''Sverige jobbar för fred i Colombia.'' *Göteborgs Posten*. 7 oktober 2016. Tillgänglig på: <http://www.gp.se/nyheter/varlden/sverige-jobbar-for-fred-i-colombia-1.3851311> (Senast hämtad: 2 januari 2017)

Gimena Sanchez-Garzoli. ''Debunking the myths about 'gender ideology' in Colombia'' *WOLA*. 25 oktober 2016. Tillgänglig: <https://www.wola.org/analysis/debunking-myths-gender-ideology-colombia/> (senast hämtad: 2 januari 2017)

”Colombian Opposition to Peace Deal Feeds Off Gay Rights Backlash” *The New York Times*. 8 oktober 2016. Tillgänglig: http://www.nytimes.com/2016/10/09/world/americas/colombian-opposition-to-peace-deal-feeds-off-gay-rights-backlash.html?_r=0 (senast hämtad: 2 januari 2017)

’Genusperspektivet offras i Colombias nya fredsavtal’ *Mänsklig Säkerhet*. 22 november 2016. Tillgänglig: <http://manskligsakerhet.se/2016/11/22/genusperspektivet-offras-i-colombias-nya-fredsavtal/> (senast hämtad: 2 januari 2017)

’Papel de la Iglesia en el proceso de paz en Colombia’ *TeleSur*. 26 september 2016. Tillgänglig: <http://www.telesurtv.net/news/Papel-de-la-Iglesia-en-el-proceso-de-paz-en-Colombia-20160923-0061.html> (senast hämtad: 2 januari 2017)

’Colombia: ¿Por qué ganó el “No” en plebiscito? Defensores de la vida y familia responden’ *Aciprensa*. 4 oktober 2016. Tillgänglig: <https://www.aciprensa.com/noticias/colombia-por-que-gano-el-no-en-plebiscito-defensores-de-la-vida-y-familia-responden-90127/> (senast besökt: 2 januari 2017)

’USA och Latinamerika: Gamla storebrorsfasoner spökar än’ *Dagens Nyheter*. 5 juni 2010. Tillgänglig: <http://www.dn.se/nyheter/varlden/usa-och-latinamerika-gamla-storebrorsfasoner-spokar-an/> (senast besökt: 2 januari 2017)

’Colombia to sign new peace deal with Farc rebels despite ongoing objections’ *The Guardian*. 24 November 2016. Tillgänglig: <https://www.theguardian.com/world/2016/nov/23/colombia-farc-sign-new-peace-deal-objections> (senast besökt: 2 januari 2017)

”Ideología de género busca disolver la familia y destruir el matrimonio, alerta Cardenal” 13 september 2016. *Aciprensa*. Tillgänglig: <https://www.aciprensa.com/noticias/ideologia-de-genero-busca-disolver-la-familia-y-destruir-el-matrimonio-alerta-cardenal-90098/> (senast besökt: 5 januari 2017)

Key Changes to the New Peace Accord, *WOLA*, 15 November 2016 Tillgänglig: <http://colombiapace.org> (senast besökt: 5 januari 2017)

Tetyana Belitska. Clearing Colombia’s landmines: the untapped potential of the FARC’s female fighters. *Colombia Reports*. 4 augusti 2016
Tillgänglig: http://colombiareports.com/clearing-colombias-landmines-untapped-potential-farcs-female-fighters/#_edn4 (senast besökt 8 januari 2017)

EQUALDEX. *LGBT Rights in Colombia*. Tillgänglig: <http://www.equaldex.com/region/colombia> (senast besökt: 2 januari 2017)

8. Bilagor

1.

Que esa transformación estructural requiere también que se **promueva la equidad de género** mediante la adopción de medidas específicas para garantizar que mujeres y hombres participen y se beneficien en pie de igualdad de la implementación de este Acuerdo.

→

Que esa transformación estructural requiere también que se **promueva la igualdad de oportunidades entre hombres y mujeres** mediante la adopción de medidas específicas para garantizar que mujeres y hombres participen y se beneficien en pie de igualdad de la implementación de este Acuerdo.

2.

en el marco del respeto a los derechos humanos, para que las acciones que se implementen en materia de consumo respondan a las realidades de los consumidores y las consumidoras y sean efectivas y sostenibles, es necesario un enfoque diferencial definiendo las poblaciones más vulnerables **según edad, género, orientación sexual e identidad de género diversa**, condición de discapacidad, condición socioeconómica y ubicación geográfica, entre otros. Dichas acciones deberán prestar especial atención a las necesidades de los y las adolescentes en zonas rurales y urbanas.

→

en el marco del respeto a los derechos humanos, para que las acciones que se implementen en materia de consumo respondan a las realidades de los consumidores y las consumidoras y sean efectivas y sostenibles, es necesario identificar factores de vulnerabilidad asociados a **edad, sexo**, condición de discapacidad, condición socioeconómica y ubicación geográfica o pertenencia **a la población LGBTI**, entre otros. Dichas acciones deberán prestar especial atención a las necesidades de los y las adolescentes en zonas rurales y urbanas.

3

Salud: con el propósito de acercar la oferta de servicios de salud a las comunidades — **niños, niñas, mujeres, hombres, personas con pertenencia étnica, personas con orientación sexual e identidad de género diversa y en condición de discapacidad**—, fortalecer la infraestructura y la calidad de la red pública en las zonas rurales y mejorar la oportunidad y la pertinencia de la prestación del servicio, se creará e implementará el Plan Nacional de Salud Rural. Para el desarrollo del Plan se tendrán en cuenta los siguientes criterios:

→

Salud: con el propósito de acercar la oferta de servicios de salud a las comunidades, **en especial los grupos y personas en condiciones de vulnerabilidad**, fortalecer la infraestructura y la calidad de la red pública en las zonas rurales y mejorar la oportunidad y la pertinencia de la prestación del servicio, se creará e implementará el Plan Nacional de Salud Rural. Para el desarrollo del Plan se tendrán en cuenta los siguientes criterios:

4.

En el desarrollo de su mandato y de sus funciones, la Comisión tendrá en cuenta las distintas experiencias, impacto diferencial y condiciones particulares de las personas en razón del **sexo, género**, edad, etnia, o situación de discapacidad, y de las poblaciones

o sectores en condiciones de vulnerabilidad o especialmente afectados por el conflicto, entre otras. Habrá especial atención a la victimización sufrida por las mujeres.

→

En el desarrollo de su mandato y de sus funciones, la

Comisi.n tendr. en cuenta las distintas experiencias, impacto diferencial y condiciones particulares de las personas, poblaciones o sectores **en condiciones de discriminacion**, vulnerabilidad o especialmente afectados por el conflicto. Habr. especial atenci.n a la victimizaci.n sufrida por las mujeres.

5.

Este sistema tendrá información desagregada por

sexo/género y etnia, que permita, entre otros, contar con información sobre el tamaño y las características de los predios en manos de mujeres, su relación con la tierra y las formas de titulación

→

Este sistema tendra informacion desagregada por **sexo** y etnia, que permita, entre otros, contar con informacion sobre el tamano y las caracter.sticas de los predios y las formas de titulacion.

6.

el Estado adoptará las medidas para garantizar el esclarecimiento del fenómeno paramilitar, evitar su repetición y garantizar el desmantelamiento de las organizaciones criminales responsables de homicidios y masacres y **violencia sistemática de género**, o que atentan contra defensores/as de derechos humanos, movimientos sociales o movimientos políticos,..

→

el Estado adoptar. las medidas para garantizar el esclarecimiento del fenomeno paramilitar, evitar su repeticion y garantizar el desmantelamiento de las organizaciones y conductas criminales responsables de homicidios y masacres, y violencia sistematica **en particular contra las mujeres** , o que atentan contra defensores/as de derechos humanos, movimientos sociales o movimientos pol.ticos,..

7.

Tanto los estudios de nivel de riesgo como las medidas de protección especializada, aplicarán protocolos de **género que aseguren la idoneidad respecto a la condición sexual y la identidad de género de las personas**.

→

Tanto los estudios de nivel de riesgo como las medidas de protecci.n especializada, aplicar.n protocolos que **atiendan a las condiciones particulares de cada persona**.

8.

Adicionalmente, en un escenario de fin del conflicto, los medios de comunicación comunitarios, institucionales y regionales, contribuirán al desarrollo y promoción de una cultura de participación, igualdad y no discriminación, convivencia pacífica, paz con justicia social y reconciliación, incorporando en sus contenidos valores **no sexistas** y de respeto al derecho de las mujeres a una vida libre de violencias.

→

Adicionalmente, en un escenario de fin del conflicto, los medios de comunicaci.n comunitarios, institucionales y regionales, contribuir.n al desarrollo y promoci.n de una cultura de partici-

pación, igualdad y no discriminación, convivencia pacífica, paz con justicia social y reconciliación, incorporando en sus contenidos *valores no discriminatorios* y de respeto al derecho de las mujeres a una vida libre de violencias.

9.

Las reparaciones deben responder al llamado de las Naciones Unidas que todo acuerdo de paz debe adoptar *una perspectiva de género*, reconociendo las medidas de reparación y restauración, el sufrimiento especial de las mujeres..

→

Las reparaciones deben responder al llamado de las Naciones Unidas que todo acuerdo de paz debe adoptar *un enfoque de género*, reconociendo las medidas de reparación y restauración, el sufrimiento especial de las mujeres